

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Філологічний факультет
Кафедра української мови імені проф. Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана філологічного факультету

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

“31 ” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Сучасна українська літературна мова
(Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)**

освітній рівень	I бакалавр
галузь знань	03 Гуманітарні науки (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	035 «Філологія» (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	Літературна творчість. Прикладна лінгвістика. Фольклористика.
Факультет	філологічний

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Сучасна українська літературна мова (Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія)** для здобувачів спеціальності 035 «Філологія» (035.10 Прикладна лінгвістика; 035.09 Фольклористика;_035.01 Українська мова та література).

(назва навчальної дисципліни)

Розробник: Висоцька Т.Й., доцент, к.філол.н.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри української мови імені проф. Івана Ковалика

Протокол від « 31 »серпня 2023 року № 1

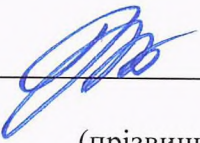
Завідувач кафедри (Купчинська З.О.)

(підпис) (прізвище та ініціали)

«31» серпня 2023 р.

Робочу програму ухвалила Вчена рада філологічного факультету

Протокол від «31 » серпня 2023 року № 1

«31»серпня 2023 року Голова (Крохмальний Р.О.)

(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань _03 «Гуманітарні науки»_ (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Спеціальність – 035 «Філологія»		
Модулів – 3	Спеціалізація: _035.01 Українська мова та література; 035.10 Прикладна лінгвістика; 035.09 Фольклористика	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Літературна творчість. Прикладна лінгвістика. Фольклористика.	32 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		56 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 87,5 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – на основі системно-семасіологічного й семіологічного підходах у лексикології сформувані у студентів чітку уяву про парадигматику й синтагматику лексем у системі мови та про механізми їхньої трансформації на рівні мовлення; систематизувати знання студентів про фразеологічну систему сучасної української мови і джерела її поповнення; формувати навички опрацювання лексикографічним матеріалом, що сприяє розумінню лексики як системи і формує діалектичний погляд на значення слова, а в подальшій практиці дасть змогу студентові простежити тісний зв'язок лексики з граматику.

Курс має загальнотеоретичні й практичні **цілі**:

- формувати систематизовані наукові знання про специфіку лексико-семантичних ресурсів сучасної української літературної мови: їхню семантичну структуру, системні відношення між ними, диференціацію словникового складу сучасної української мови, зміст і призначення лексикографічних джерел;
- ознайомити студентів із традиційними й новими підходами щодо класифікації різних лексичних явищ, із лексико-фразеологічною системою сучасної української мови;
- формувати у них навички застосування прийомів і методик лексикологічного аналізу;
- продемонструвати особливості функціонування лексичної одиниці в тексті;
- охарактеризувати лексичний склад лексики з позиції соціолінгвістики;
- виробити у студентів уявлення про українську мову як про високорозвинену, нормалізовану мову, що характеризується як спільними для слов'янських мов рисами, так і особливостями, притаманними лише українській мові.

Основні **завдання** курсу передбачають вивчення:

- лексичного значення слова, його структури, основних типів;
- основних аспектів лексичної семантики - семасіології й ономасіології;
- словникового складу сучасної української літературної мови з погляду його походження, сфери вживання;
- активних і пасивних компонентів лексики, а також найважливіших процесів, що відбуваються в ній на сучасному етапі;
- основних напрямків фразеологічних досліджень, системних відношень у фразеології, її джерел і властивостей;
- ознайомлення з методикою компонентного аналізу лексичних одиниць;
- висвітлення основних лексикографічних понять і ознайомлення з історією словникарства та найважливішими його працями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- предмет, завдання й місце лексикології, фразеології та лексикографії серед інших мовознавчих дисциплін;
- головні ідеї провідних українських і зарубіжних лексикологів;
- аспекти й методи дослідження в лексикології;
- основні поняття сучасної лексикології, лексикографії та фразеології;
- семантичні та функціональні властивості одиниць лексикології, лексикографії та фразеології, системні відношення між ними;
- основні методики й прийоми лексикологічного аналізу;
- диференційні ознаки, роль у формуванні словникового складу мови;
- типи словників;
- комп'ютерні технології в українській лексикографії.

уміти:

- використовувати терміни й поняття сучасної лексикології і фразеології;

- оперувати основними методиками і прийомами лексикологічного та фразеологічного аналізів;
- визначати лексикологічні характеристики слів сучасної української літературної мови;
- застосовувати лексикографічні видання як джерела необхідної лінгвістичної інформації;
- визначати стильову приналежність і емоційно-експресивне забарвлення слів та способи його вираження;
- витлумачувати значення фразеологічних одиниць і вводити їх у контекст;
  - пояснювати лексичне значення слова й визначати семантичні компоненти (семи) в його структурі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Лексикологія. Системні зв'язки у лексиці (лексико-семантична система мови)

Тема 1. Лексикологія як лінгвістична дисципліна. Предмет і завдання курсу «Сучасна українська літературна мова. Лексикологія», його загальнотеоретичне (пізнавальне) і практичне значення. Загальна (універсальна) і конкретна (національна), історична (діахронна) та описова (синхронна), прикладна лексикологія. Аспекти лексикологічних досліджень. Розділи лексикології, її зв'язок з іншими дисциплінами. Тенденції розвитку сучасної української лексикології, огляд основних праць.

Тема 2. Слово як основна одиниця лексичного рівня мови. Проблема дефініції слова. Основні ознаки слова, аспекти його виділення, структура. Слово і поняття. Парадигматичні і синтагматичні зв'язки слів. Денотативний і сигніфікативний характер лексичного значення. Понятійна основа лексичного значення. Прагматичний аспект лексичного значення. Оцінні компоненти в лексичному значенні. Лексичне і граматичне значення.

Тема 3. Парадигматичні відношення в лексичній системі сучасної української літературної мови. Слово-ономатема як елемент парадигматичних відношень. Співвідношення форми і змісту в слові. Мотивованість і немотивованість слова і значення. Внутрішня форма слова, її види.

Тема 4. Семантична структура слова. Типологія сем. Методика компонентного аналізу лексичного значення. Типологія сем – комопентів лексичних значень. Відношення маніфестації в слові.

Тема 5. Семантичне варіювання слова, чи багатозначність (полісемія). Семантична структура полісемного слова. Ієрархія значень і типи багатозначності в українській мові (радіальна, ланцюжкова, радіально-ланцюжкова). Метафора й метонімія як способи семантичної деривації. Сучасний підхід до аналізу семантичної структури багатозначного слова. Смыслові відношення між лексико-семантичними варіантами (ЛСВ) багатозначного слова. Передача полісемії і типів лексичних значень слів у тлумачних словниках української мови.

Тема 6. Омонімія як лексико-семантичне явище. Джерела формування омонімів. Омоніми, пов'язані з розпадом багатозначності. Типологія омонімів. Типи лексичних омонімів: повні й неповні (часткові). Проблема розмежування омонімії й полісемії. Стилістичне використання омонімів у мовленні (гра слів, каламбур). Словники омонімів.

Тема 7. Явище паронімії в українській лексиці. Семантичні та структурні типи паронімів. Паронімія й паронімія. Використання паронімії й паронімії в мові художньої літератури. Словники паронімів. Використання паронімії й паронімії в мові художньої літератури.

Тема 8. Класи слів як явище лексичної парадигматики.

Поняття про семантичне поле і лексико-семантичну групу (ЛСГ). Парадигматична структура лексико-семантичних груп. Синтагматична характеристика лексико-семантичних груп.

Синонімія

1. Вузьке й широке розуміння синонімії.
2. Поділ синонімів відповідно за різними принципами класифікації.
3. Поділ синонімів за функціями, за структурою.
4. Поняття про синонімне гніздо. Поняття про квазісиноніми.
5. Функції синонімів: семантичні, стилістичні. Словники синонімів української мови.

Тема 9. Антонімія як прояв системних відношень у лексиці.

1. Мовні типи антонімів. Структурні й семантичні типи антонімів (градуальні (мезоніми), комплементарні, векторні, координатні).
2. Поняття про енантіосемію. Антонімія системно-мовна та ситуативно-мовленнєва.
3. Текстові функції антонімів.
4. Стилiстичні прийоми, побудовані на антонімії (оксиморон, антитеза).
5. Словники антонімів української мови.

Тема 10. Лексична синтагматика. Закон семантичної узгодженості слів. Граматична, семантична і лексична сполучуваність. Поняття про валентність слова. Словники сполучуваності, валентностей, асоціативні. Соціолінгвістичний аспект лексики.

Тема 11. Класифікація лексики української мови.

1. Лексика української мови з погляду її походження. Споконвічно українські слова (індоевропейські, праслов'янські, східнослов'янські) і власне українські. Етимологічні словники української мови.
2. Лексичні запозички в українській мові. Адаптація запозичень. Класифікація запозичень за походженням (джерелами) і тематичними групами. Семантичні процеси при запозиченні слів. Екзотизми й варваризми. Калькування й кальки. Типи лексичних кальок. Інтернаціональна лексика. Запозичена лексика в тлумачних словниках і словниках іншомовних слів.

Тема 12. Функціональна диференціація лексики української мови: поділ лексики за сферою вжитку.

1. Територіально обмежена лексика. Класифікація діалектизмів. Діалектизми (фонетичні, морфологічні, словотворчі, лексичні, синтаксичні), види лексичних діалектизмів (лексичні, етнографічні, семантичні). Словники діалектної лексики. 2. Соціальні діалекти. Жаргон, сленг, аргі. Використання жаргонної та аргічної лексики в літературній мові. Словники жаргонної та аргічної лексики. 3. Науково-технічна й професійна термінологія. Специфіка терміна. Джерела термінотворення в українській мові. Поняття про термінологізацію загальнонародної лексики і детермінологізацію терміна. Словники термінів. Професіоналізми, відмінності їх від термінів.

Тема 13. І. Активний і пасивний лексичний фонд української мови.

1. Активна й пасивна лексика. Застаріла лексика: історизми (матеріальні архаїзми) й архаїзми (стилiстичні архаїзми).

(діахронна) та описова (синхронна), прикладна лексикологія. Аспекти лексикологічних досліджень. Розділи лексикології: семасіологія, ономасіологія, етимологія, ономастика, фразеологія, лексикографія. Зв'язок лексикології з іншими дисциплінами. Тенденції розвитку сучасної української лексикології, огляд основних праць.												
Тема 2. Слово як основна лексична одиниця. Множинність визначень слова. Фактори, що визначають лексичне значення слова. Слово і поняття. Парадигматичні і синтагматичні зв'язки слів. Денотативний і сигніфікативний характер лексичного значення. Понятійна основа лексичного значення. Прагматичний аспект лексичного значення. Оцінні компоненти в лексичному значенні. Лексичне і граматичне значення.	6	2	2		2							
Тема 3. Парадигматичні відношення в лексичній системі сучасної української літературної мови. Слово-ономатема як елемент парадигматичних відношень. Співвідношення форми і змісту в слові. Мотивованість і немотивованість слова і значення. Внутрішня форма слова, її види.	6	2	2		2							
Тема 4. Типологія сем – компонентів лексичних значень. Методика компонентного аналізу лексичних значень. Відношення маніфестації в слові.	6	2	2		2							
Тема 5. Семантичне варіювання слова, чи багатозначність (полісемія). Семантична структура полісемного слова. Ієрархія значень і типи багатозначності в українській мові (радіальна, ланцюжкова, радіально-ланцюжкова).. Метафора й метонімія як способи семантичної деривації.	8	2	2		4							

Сучасний підхід до аналізу семантичної структури багатозначного слова. Смислові відношення між лексико-семантичними варіантами (ЛСВ) багатозначного слова. Передача полісемії і типів лексичних значень слів у тлумачних словниках української мови.												
Тема 6. Омонімія як лексико-семантичне явище. Джерела формування омонімів. Омоніми, пов'язані з розпадом багатозначності. Типологія омонімів. Типи лексичних омонімів: повні й неповні (часткові). Проблема розмежування омонімії й полісемії. Стилістичне використання омонімів у мовленні (гра слів, каламбур). Словники омонімів.	8	2	2		4							
Тема 7. Явище паронімії в українській лексиці. Семантичні та структурні типи паронімів. Паронімія й паронімазія. Використання паронімії й паронімазії в мові художньої літератури. Словники паронімів. Використання паронімії й паронімазії в мові художньої літератури.	8	2	2		4							
Тема 8. Класи слів як явище лексичної парадигматики. Поняття про семантичне поле і лексико-семантичну групу (ЛСГ). Парадигматична структура лексико-семантичних груп. Синтагматична характеристика лексико-семантичних груп. Синонімія 1. Вузьке й широке розуміння синонімії. 2. Поділ синонімів відповідно за різними принципами класифікації. 3. Поділ синонімів за функціями, за структурою. 4. Поняття про синонімічне гніздо. Поняття про квазісиноніми. 5. Функції синонімів: семантичні, стилістичні. Словники синонімів української мови.	8	2	2		4							
Тема 9. Антонімія як прояв	8	2	2		4							

<p>системних відношень у лексиці.</p> <p>1. Мовні типи антонімів. Структурні й семантичні типи антонімів (градуальні (мезоніми), комплементарні, векторні, координатні).</p> <p>2. Поняття про енантіосемію. Антонімія системно-мовна та ситуативно-мовленнєва.</p> <p>3. Текстові функції антонімів.</p> <p>4. Стилiстичні прийоми, побудовані на антонімії (оксиморон, антитеза).</p> <p>5. Словники антонімів української мови.</p>													
<p>Тема 10. Лексична синтагматика. Закон семантичної узгодженості слів. Граматична, семантична і лексична сполучуваність. Поняття про валентність слова. Словники сполучуваності, валентностей, асоціативні. Соціолінгвістичний аспект лексики.</p>	6	2	2		2								
<p>Тема 11. Класифікація лексики української мови.</p> <p>1. Лексика української мови з погляду її походження. Споконвічно українські слова (індоєвропейські, праслов'янські, східнослов'янські) і власне українські. Етимологічні словники української мови.</p> <p>2. Лексичні запозички в українській мові. Адаптація запозичень. Класифікація запозичень за походженням (джерелами) і тематичними групами. Семантичні процеси при запозиченні слів. Екзотизми й варваризми. Калькування й кальки. Типи лексичних кальок. Інтернаціональна лексика. Запозичена лексика в тлумачних словниках і словниках іншомовних слів.</p>	8	2	2		4								
<p>Тема 12. Функціональна диференціація лексики української мови: поділ лексики за сферою вжитку.</p> <p>1. Територіально обмежена лексика. Класифікація діалектизмів. Діалектизми (фонетичні, морфологічні, словотворчі, лексичні, синтаксичні), види лексичних</p>	10	2	2		6								

фразеологізму, асиметричність форми і змісту.													
3. Проблема класифікації фразеологічних одиниць.													
4. Типологія ідіом (фразеологічні зрощення, єдності, сполучення) та фразем (прислів'я, приказки, крилаті вислови).													
5. Фразеологічна парадигматика: фразеологічні синоніми, антоніми. Фразеологічна багатозначність. Фразеологічні омоніми.													
6. Фразеологічна синтагматика. Фразеологія української мови з погляду її походження. Стилiстична диференціяція фразеологізмів. Структурні типи фразеологізмів.													
Разом за змістовим модулем 2	8	2	2		4								
Змістовий модуль 3. Українська лексикографія													
Тема 1. Лексикографія. Основні поняття лексикографії. Принципи лексикографічного опису. Загальна типологія словників. Типи лінгвістичних словників.	6	2	2		2								
Тема 2. З історії української лексикографії. Найдавніші українські словники. Українська лексикографія XIX–XX ст. Сучасний стан лексикографії в Україні. Огляд базових лексикографічних праць.	8	2	2		4								
Разом за змістовим модулем 3.	14	4	4		6								
Усього годин	120	32	32		56								

6. Темі практичних занять

1.	Лексикологія як розділ мовознавства. Предмет і завдання лексикології. Слово як мовна одиниця. Визначення слова: різні підходи і критерії. Ознаки слова як мовної одиниці. Аспекти виділення слів.	2
2.	1. Лексичне значення слова. 2. Основні типи лексичних значень слів. 3. Поаняття про граматичне значення слова.	2
3.	Слово і поняття. Структура слова. Типологія лексичних одиниць.	2

4.	Семантична структура слова. Компонентний аналіз слова. Різновиди сем.	2
5.	Полісемія. Ієрархія значень і типи багатозначності в українській мові (радіальна, ланцюжкова, радіально-ланцюжкова). Метафора і метонімія.	2
6.	1. Омонімія на різних рівнях мови. 2. Джерела творення омонімічних рядів. 3. Типологія омонімічних слів. 4. Лексикографічне опрацювання омонімічних слів.	2
7.	1. Паронімія як мовне явище. 2. Паронімія на різних рівнях мови. Потрактування паронімів у мовознавстві. 3. Типологія лексичних паронімів. 4. Лексикографічне опрацювання паронімів.	2
8.	Лексична парадигматика. 1. Синонімія в українській мові. Класифікація синонімів: а) структурні типи синонімів б) семантичні типи синонімів в) функціональні типи синонімів 2. Стилїстичне використання синонімів і їхнє лексикографічне опрацювання.	2
9.	1. Антонімія в українській мові. 2. Класифікація антонімів: а) структурні типи антонімів б) семантичні типи антонімів в) функціональні типи антонімів. 3. Стилїстичне використання й лексикографічне опрацювання антонімів.	2
10.	Різновиди сполучуваності слів (граматична, семантична, лексична). Валентність слова. Особливості лексичної сполучуваності слів.	2
11.	1. Етимологічна характеристика лексичного фонду української мови: із погляду походження. 2. Проблема лінгвістичної хронології (концепції походження української мови) 3. Іншомовна лексика - теорія і практика запозичень. 4. Запозичена лексика в тлумачних словниках і словниках іншомовних слів.	2
12.	Діалект як система мовлення 1. Діалектизми і жаргонізми у лексичному складі мови. 2. Стилїстичні пласти лексики у складі української мови. 3. Лексикографічне опрацювання діалектів, жаргонізмів, науково-термінологічної, виробничо- професійної лексики.	2
13.	1. Активна і пасивна лексика української мови. 2. Різновиди архаїзмів. 3. Неологізми і їхні функції. Поняття мовної інновації. 4. Механізми узусної неологізації. 5. Термінолексика.	2
14.	1. Українська фразеологія. 2. Типологія фразеологічних одиниць. 3. Фразеологічні словники української мови.	2
15.	Українська лексикографія. Типологія словників. Енциклопедія як різновид словника. Огляд загальних і тематичних енциклопедій. Енциклопедія українознавства. Українська радянська енциклопедія. Універсальний словник-енциклопедія. Українська мова. Енциклопедія. Тлумачні словники української мови. Огляд. СУМ. КТСУМ. ВТСУМ.	2
16.	Огляд різних типів словників української лексикографії. Етимологічний словник. Словник іншомовних слів. Перекладні словники. Історичні	2

	словники української мови. Словар Бориса Грінченка. Діалектні словники української мови. Словник жаргонізмів. Словники мови письменника. Ономастичні словники української мови.	
	Разом	32

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Мова і мовлення як форми лінгвальної дійсності. Форми існування української мови	2
2.	Типологія лексичних одиниць. Поняття «лексема», «лекса» (словоформа).	2
3.	Поняття про сучасну лексико-семантичну систему української мови.	2
4.	Глумачні словники як характеристика системних відношень слів.	2
5.	Функціонально-стилістична роль полісемії.	4
6.	Стилістичне використання омонімів. Словники омонімів.	4
7.	Стилістичне використання паронімів.	2
8.	Лексична конверсія. Типи конверсивів та їхні функції.	2
9.	Функціонально-стилістична роль синонімів.	2
10.	Синонімія і полісемія, їхній взаємозв'язок.	2
11.	Словники антонімів. Стилістичне використання антонімів.	2
12.	Антоніми загальномовні та okazіональні, їхні стилістичні функції	2
13.	Українська мова серед інших словянських Відомості про походження та розвиток української мови.	2
14.	Причини запозик. Їхня функціонально-стилістична роль у лексико-семантичній системі української мови.	2
15.	Пропріальна та апелювативна лексика. Типологія власних назв.	2
16.	Національні й територіальні різновиди української літературної мови. Українські діалекти за межами України: русинська мова, західнополіська (ятвязька) мікрмова, кубанська балачка та ін.	4
17.	Функціонально-стилістичні різновиди української літературної мови. Феномен суржика і процеси змішування мов.	2
18.	Міжстильова лексика. Техніка та механізми стилізації.	2
19.	Джерела термінотворення в українській мові. Поняття про термінологізацію загальнонародної лексики і детермінологізацію терміна.	4
20.	Експресивно-стилістичне використання фразеологізмів. Фразеологічна варіативність та індивідуально-авторські перетворення.	4
21.	Періодизація розвитку української лексикографії. староукраїнська, середньоукраїнська, нова українська.	2
22.	Історія лексикографії. Найдавніші українські словники.	4
	Разом	56

10. Методи навчання

Методи навчання: загальнолінгвістичні (аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний, зіставний).

Застосування методу компонентного аналізу виявлено в таких прийомах:

- Встановленні структурної організації сем,
- Умінні виявити і дослідити закриті лексичні підсистеми, що виділяються на основні певного семантичного критерію,
- Дослідженні й тлумаченні значень лексем, що реалізовані у певних текстах.

При вивченні лексичних одиниць використовуємо також дистрибутивний метод (при визначенні меж слова, розмежуванні значень); субституції (при вивченні синонімії, значень слова); кількісно-статистичний (при визначенні частотності лексичної одиниці, її синтагматичних зв'язків тощо); експериментальний та ін.

11. Методи контролю

1. Тестовий поточний контроль.
2. Іспит

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1 - 30 балів	Змістовий модуль 2 10 балів	Змістовий модуль 3 10 балів	50	100

T1, T2, T3 – теми змістових модулів.

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

14. Методичне забезпечення

1. Ціхоцький І., Левчук О. Лексикологія сучасної української літературної мови. Практикум: Навчально-методичний посібник для студентів І курсу філологічного факультету / Іван Ціхоцький, Оксана Левчук. – Львів: [б.в.], 2014. – 258 с.

15. Рекомендована література

Основні джерела

Основні джерела:

1. Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. – Київ, 2011.
2. Демська О. Вступ до лексикографії. – К., 2010. – 266 с.
3. Демська-Кульчицька О. М. Фразеологія. – К., 2008. – 268 с.
4. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. – Харків, 1977.
5. Микитюк О. Сучасна українська літературна мова: самобутність, система, норма: навч. посібник. – Львів, 2010.
6. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія / За ред. І. К. Білодіда. – Київ, 1973.
7. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ, та ін.; За ред. А. П. Грищенка. – 2-ге вид. – Київ, 1997.
8. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; За ред. М. Я. Плющ. – 3-є вид. – Київ, 2001.
9. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. – Київ, 2013.
10. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; За ред. О. Д. Пономарева. – 3-є вид. – Київ, 2005.
11. Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. – Київ, 2000, 2004, 2007.
12. Українська мова: Практикум. Навчальний посібник / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. – Київ, 2000.
13. Ющук І. П. Українська мова. – Київ, 2005.

Додаткові джерела:

1. Авксентьева Л. Г., Калашник В. С., Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови. – Ужгород, 1977.
2. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник / Заг. ред. О. Сербенської. – Львів, 1994.
3. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. – Київ, 1991 (та ін. видання).
4. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. – Київ, 1995.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В. Т. Бусел (уклад. та голов. ред.). – Київ, 2005.
6. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика сучасної української мови: Використання морфологічних засобів мови. – Київ, 1998.
7. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання. За матеріалами ЗМІ. – Київ, 2000.
8. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – Київ, 1985.
9. Головащук С. І. Перекладні словники і принципи їх укладання: На лексичному матеріалі російської та української мов. – Київ, 1976.
10. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В. М. Русанівського. – Київ, 1989.
11. Горецький П. Й. Історія української лексикографії. – Київ, 1963.
12. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. – Київ, 1986.
13. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. – Львів, 1996.

14. Демська О. М., Кульчинський І. М. Словник омонімів української мови. – Львів, 1996.
15. Демський М. Т. Фраземна паронімія // УМЛШ. – 1988. – № 1.
16. Друм Т. Сленг: погляд зсередини // Дивослово. – 1998. – № 12.
17. Івченко А. Українська народна фразеологія: ономазіологія, ареали, етимологія. – Харків, 1997.
18. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів, 2000.
19. Караванський С. Пошук українського слова, або Боротьба за національне «я». – Київ, 2002.
20. Караванський С. Секрети української мови. – Київ, 1994.
21. Коваль А. П. Слово про слово. – Київ, 1976.
22. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові. – К., 1975.
23. Критенко А. П. Паронімія в українській мові // Мовознавство. – 1986. – № 3.
24. Кровицька О. Українська лексикографія : теорія і практика / Ольга Кровицька ; НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. — Л.: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2005. — 175 с.
25. Культура української мови: Довідник / За ред. В. М. Русанівського. – Київ, 1990.
26. Кульчицька Т. Ю. Українська лексикографія XIII – XX ст.: Бібліограф. покажчик. – Львів, 1999.
27. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. – Харків, 1977.
28. Мамрак А. В. Проблеми словотвірної омонімії // Мовознавство. – 1992. – № 3.
29. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Українська мова: Посібник. – 2-е вид. – Київ, 1996.
30. Медведєв Ф. П. Українська фразеологія: Чому ми так говоримо. – Харків, 1978.
31. Москаленко А. А. Нарис з історії української лексикографії. – Київ, 1961.
32. Муқан Г. М. Багатозначність і омонімія // УМЛШ. – 1970. – № 8.
33. Непійвода Н. Ф. Сам собі редактор: Порадник з української мови. – Київ, 1998.
34. Нечитайло О. І. Синоніми в лексикографії. – Київ, 1987.
35. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. – Київ, 1992.
36. Пазяк О. М., Кисіль Г. Г. Українська мова і культура мовлення. – Київ, 1995.
37. Пилипчук Д. Словники української мови: 1596-2018 : бібліогр. покажчик / Дмитро Пилипович Пилипчук ; упоряд. і автор передм. Дмитро Пилипович Пилипчук. – Київ : ВЦ "Просвіта", 2020. – 1067, [5] с.
38. Полюга Л. М. Словник антонімів / За ред. Л. Г. Паламарчука. – Київ, 2001.
39. Полюга Л. Структура і функції словникових статей у лексиконах різних типів / Л. Полюга // Українська історична та діалектна лексика : зб. наук.праць. — Львів, 2003. — Вип. 3. — С. 16—23.
40. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. – Київ, 2003.
41. Потелло Н.Я. Українська мова і ділове мовлення. – Київ, 2002.
42. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст. – Київ, 1998.
43. Селіванова О. О. Концептуалізація просторової орієнтації в українських фраземах // Мовознавство. – 2004. – № 1.
44. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психолінгвістичний та етнокультурний аспекти). – Київ ; Черкаси, 2004.
45. Сербенська О., Волощак М. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем. – Київ, 2001.
46. Сімонок В. П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. – Харків, 2000.
47. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. – Київ, 1973.
48. Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. – Київ, 1984.
49. Словник синонімів української мови: у 2 т / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – Київ, 2001.
50. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг. – Київ, 2005.
51. Ставицька Л. О. Незаконотрухняна мова // Коментар. – 2004. – № 3.

52. Ставицька Л. О. Проблеми й аспекти вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект // Українська мова. – 2001. – № 1.
53. Сухопар В. Ф. Бібліографія українських словників (1990–1997) // Вестник Международного славянского университета. – Харків, 2000.
54. Сучасна українська літературна мова: Довідник / Л. Ю. Шевченко, В. В. Різун, Ю. В. Лисенко; За ред. О. Д. Пономарева. – 2-е вид. – Київ, 1996.
55. Тараненко О. О. Деякі питання теорії синонімії словника // Мовознавство. – 1983. – № 3.
56. Тараненко О. О. Новий словник української мови: Концепція і принципи укладання словника. – Кам'янець-Подільський, 1996.
57. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму // Мовознавство. – 2006. – № 1.
58. Ткаченко О. До концепції нового «Словника української мови» // Українська мова. – 2002. – № 1.
59. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Завдання і вправи. – Київ, 1995.
60. Український правопис (4-е видання, виправлене й доповнене). – Київ, 1997 (і наст. стереотип. видання).
61. Фразеологічний словник української мови: у 2 т. – Київ, 1993.
62. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та слововживання. – Київ, 1998.
63. Шевченко Л. Ю., Різун В. В., Лисенко Ю. В. Сучасна українська мова: Довідник. – Київ, 1993.

Джерела Internet:

1. www.linguist.univ.kiev.ua
2. www.mova.info
3. www.litopys.org.ua